

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
в.о. ректора ДонДУУ

С.Ф. Марова
С.Ф.Марова

Наказ від 12.10.2015 року № 456

**Положення
про організацію самостійної роботи студентів
Донецького державного університету управління**

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради ДонДУУ
протокол № 6 від 30.06.2015 року

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ДОНЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УПРАВЛІННЯ

Дане Положення про організацію самостійної роботи студентів ДонДУУ (далі Положення) розроблене у відповідності до Закону «Про вищу освіту», Проекту Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року, Концепції самостійної роботи студентів у ДонДУУ (в контексті Болонського процесу) та Положення про організацію та планування самостійної роботи студентів у ДонДУУ від 2011 року.

1. Загальні положення

Характерними тенденціями розвитку вищої освіти є орієнтація на формування нової генерації спеціалістів, здатних до самостійної, творчої праці в умовах ринкової економіки. Підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, а також здатних до компетентної, відповідальної й ефективної діяльності за своєю спеціальністю неможлива без підвищення ролі самостійної роботи студентів, яка спрямована на стимулювання їх професійного зростання та виховання творчої активності.

1.1. Самостійна робота студентів (далі СРС) є невід'ємною складовою частиною підготовки фахівців у Донецькому державному університеті управління та є обов'язковою для кожного студента.

1.2. СРС спрямована на закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами під час навчання, набуття вмінь і удосконалення практичних навичок за відповідними напрямками навчання.

1.3. СРС – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

1.4. Дане Положення визначає вимоги та умови, що необхідні для організації самостійної навчально-наукової роботи студентів та спрямоване на вирішення наступних завдань:

- створення умов для реалізації єдиного підходу викладачів до організації самостійної роботи студентів;
- формування у студентів навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної роботи;
- розвиток і поглиблення професійних наукових і практичних інтересів студентів;
- формування професійних якостей, знань, умінь і навичок майбутніх фахівців, а також створення умов для гармонійного розвитку особистості студента.

1.5. СРС конкретна за своєю предметною направленістю й супроводжується безперервним контролем і оцінюванням її результатів.

2. Зміст і види самостійної роботи студентів

У контексті сучасної парадигми навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів та дозволяє розглядати знання як об'єкт власної діяльності студента. Пізнавальна діяльність студентів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та активності, являється залученням суб'єкта до творчої діяльності.

Самостійна робота студентів – один із обов'язкових видів навчально-пізнавальної діяльності студента, що виконує різні функції, серед яких важливе значення мають:

- навчальна, яка полягає в опрацюванні першоджерел, що сприяє більш глибокому осмисленню вже засвоєної суми знань;
- пізнавальна, призначення якої полягає в опануванні новою сумою знань, розширенні меж світогляду;
- коригуюча, що передбачає осмислення новітніх теорій, концепцій, категорій, підходів до визначення сутності відомих понять, напрямків розвитку науки тощо;

- стимулююча, сутність якої полягає у такій організації самостійної роботи, коли студент отримує задоволення від результатів пізнавальної діяльності;

- виховна, що спрямована на формування таких якостей, як воля, цілеспрямованість, відповідальність, дисциплінованість;

- розвиваюча, що спрямована на розвиток самостійності, творчості, дослідницьких умінь особистості.

2.1. Самостійна робота студентів – вид навчальних занять, який передбачає активну індивідуальну роботу студента над засвоєнням навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових занять.

2.2. Предметно та змістовно самостійна робота студентів визначається освітнім стандартом, навчально-методичними комплексами дисциплін, робочою навчальною програмою конкретної дисципліни, змістом підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями, які розробляє викладач.

2.3. Самостійна робота студентів має такі ознаки:

- виконана особисто студентом або підгрупою студентів, де кожен її член самостійно виконує свою частину колективної роботи;

- являє собою закінчену розробку, де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;

- демонструє достатню компетентність автора в розкритті питань, що досліджуються;

- має навчальну, наукову, практичну спрямованість і значимість;

- містить певні елементи новизни (щодо науково-дослідної роботи).

2.4. В навчальному процесі виділяють аудиторну та позааудиторну самостійну роботу студентів.

Аудиторна самостійна робота за дисципліною виконується на навчальних заняттях (лекціях, семінарських, практичних, індивідуальних заняттях, консультаціях).

Самостійна робота, що виконується за межами аудиторії охоплює:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, семінарських, практичних, індивідуальних занять, консультацій);
- виконання індивідуальних завдань з навчальної дисципліни протягом семестру;
- самостійну роботу над окремими модулями (розділами) навчальної дисципліни відповідно до навчально-тематичного плану;
- підготовку до практики та виконання завдань, передбачених практикою;
- підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до курсових, модульних, контрольних робіт;
- підготовку до підсумкової державної атестації, у тому числі й виконання дипломної, магістерської роботи спеціаліста, магістра;
- роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;
- участь у роботі факультативів, спецсемінарів тощо;
- участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, факультетів, наукових підрозділів університету;
- участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах тощо;
- інші види діяльності, що оцінюються та здійснюються університетом, факультетом, кафедрами.

2.5. Студенту надається право самостійного вибору теми реферату із переліку питань, які виносяться на семінарське заняття.

2.6. Виконання індивідуальних завдань з дисципліни (реферати, розрахункові, розрахунково-графічні роботи, домашні роботи, курсові, дипломні, магістерські роботи тощо) є невід'ємною складовою самостійної роботи студентів.

3. Організація самостійної роботи студентів

3.1. Час, що відводиться на самостійну роботу студентів з кожної спеціальності, визначається робочим навчальним планом.

3.2. Самостійна робота студентів відповідно до державних освітніх стандартів повинна становити від 30% до 50% часу, передбаченого для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень.

3.3. Збільшення частки СРС і відповідне зниження аудиторного навантаження викладачів передбачає адекватне збільшення кількості академічних годин, що відводяться на контроль самостійної роботи студентів, поточні групові й індивідуальні консультації, індивідуальні заняття, розробку науково-методичних і навчальних матеріалів.

3.4. Організація та зміст СРС (види самостійної роботи, планові строки виконання, максимальна кількість балів), форми її контролю та звітності розробляються і затверджуються кафедрами університету.

3.5. Особливе значення при організації самостійної роботи студентів в кредитно-модульній системі навчання має пізнавально-інтелектуальна та професійна мотивація студентів. Ефективність мотиваційного впливу у самостійному засвоєнні навчального матеріалу дисципліни забезпечується:

- стимулюванням пошукової, науково-дослідної діяльності;
- залученням до навчального матеріалу новітніх досягнень в певній галузі знань;
- моделюванням доречних проблемних ситуацій щодо розвитку у студентів критичного мислення, креативності.

3.6. З метою правильного та ефективного планування і організації СРС необхідно:

- забезпечити навчально-методичну підтримку та індивідуальність завдань на СРС;
- надати завдання СРС на початку навчального семестру;
- розробити поточний і рубіжний форми контролю;
- встановити час та порядок консультацій щодо СРС;
- пояснити критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

3.7. Організація самостійної роботи студентів спрямовується на оволодіння вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці;
- роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною, довідковою літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи на ПЕОМ, користування Інтернет, опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем дисципліни, підготовка фіксованих виступів.

3.8. У межах підготовки студентів до самостійної навчальної й науково-дослідної роботи з метою формування первинних навичок самостійної роботи доцільно започаткувати проведення факультативних занять у першому семестрі першого курсу з теми «Організація самостійної роботи студента».

3.9. Умови для самостійної роботи створюються університетом і його підрозділами, відповідальними за конкретні напрями навчальної діяльності.

3.10. Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

4. Організаційно-методичне забезпечення та умови здійснення самостійної роботи студента

4.1. Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі освітньої професійної програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної науково-теоретичної та практичної діяльності на рівні світових стандартів.

4.2. Обсяги самостійної роботи окремого студента можуть значно виходити за межі навчальної програми, якщо у нього виникло бажання у поглибленні та розширенні знань з даної навчальної дисципліни.

4.3. Самостійному вивченню студентами дисципліни чи окремих її тем передують оглядові лекції, на яких розглядаються завдання та послідовність вивчення дисципліни, найбільш важливі та проблематичні аспекти дисципліни, особливості їхнього вирішення у сучасних умовах.

4.4. Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи студентів включає:

- бібліотеку з читальним залом, укомплектовану відповідно до чинних норм;

- комп'ютерні класи з можливістю роботи в Інтернеті;

- місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених договорів;

- аудиторії для самопідготовки;

- навчальну й навчально-методичну літературу, розроблену кафедрами з урахуванням збільшення частки самостійної роботи студентів та інші методичні матеріали, які сприятимуть досягненню високої якості виконання самостійної роботи студентів;

- навчально-лабораторне обладнання;

- інтерактивні навчально-методичні комплекси;

- електронні підручники, конспекти лекцій тощо.

4.5. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів розробляються викладачем, який викладає дану дисципліну, затверджуються на засіданні кафедри і представляють собою методичні рекомендації або вказівки для студентів з організації самостійної роботи з даної дисципліни для кожного модуля (теми), кожного виду самостійної роботи.

4.6. Методичні рекомендації до самостійного вивчення навчального матеріалу повинні містити в собі вказівки щодо терміну, обсягу, якості засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, приклади оформлення самостійної письмової роботи тощо.

4.7. Методичні рекомендації щодо виконання окремих видів робіт розкривають:

- зміст та цілі виконання роботи;
- вихідну інформацію;
- послідовність виконання;
- вимоги щодо структури і оформлення роботи;
- порядок представлення й захисту роботи;
- критерії її оцінювання.

4.8. Слід зазначити, що рівень та складність завдань до самостійної роботи студентів залежить від курсу навчання студентів, що забезпечує цільову направленість СРС. Наприклад, на 1-2 курсах самостійна робота студентів націлена на розширення й закріплення знань та вмінь, які отримані на лекційних та семінарських або практичних заняттях. Тому найбільш ефективними, в даному випадку, є наступні форми проведення СРС:

- підготовка рефератів;
- написання термінологічного словника;
- складання кросвордів тощо.

На старших курсах СРС повинна реалізовувати професійні навички студентів та сприяти розвитку їх творчого потенціалу. Відповідно, завдання мають бути більш ускладненими та носити як індивідуальний, так і груповий характер:

- презентація;
- ділова (рольова) гра;
- певна навчальна ситуація тощо.

4.9. Методичний зміст самостійної роботи студентів повинен орієнтуватись на рішення майбутнім фахівцем конкретних, практичних проблем, з використанням інструментарію різноманітних галузей знань. В даному випадку важливе використання технології «кейс-стаді», комплексних технологічних завдань, у виконанні яких студенти демонструють не лише академічні знання, але й нетрадиційні підходи та новаторське мислення.

5. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів

5.1. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинне враховувати специфіку цього роду діяльності та містити в собі рекомендації для самостійної роботи студентів.

5.2. Навчальні видання, що розробляються кафедрами з урахуванням збільшення частки самостійної роботи студентів, повинні містити в собі методичні вказівки й рекомендації з самостійної роботи й оформлятися так, щоб ключові моменти тексту (визначення, ідеї, концепції тощо) були виділені.

5.3. Для підвищення самостійної професійної діяльності студентів кафедри мають розробляти збірники ситуаційних завдань.

5.4. Для формування й удосконалення навичок самостійної роботи студентів з навчальними й науковими виданнями з теоретичних дисциплін, кафедри можуть розробити хрестоматії, доповнені питаннями, що дають змогу з'ясувати рівень розуміння студентом змісту прочитаного тексту.

5.5. Застосування електронного підручника значно полегшує організацію самостійної роботи студентів. Електронний підручник – це носій наукового змісту навчальної дисципліни, який відповідає меті професійної підготовки майбутніх фахівців. Він повинен максимально полегшити розуміння та активне запам'ятовування істотних понять, тверджень та прикладів, залучати до процесу навчання нові, відмінні від звичайного підручника, можливості сприйняття мозку людини, тобто слухову та емоційну пам'ять.

6. Контроль самостійної роботи студентів

6.1. Результати самостійної роботи студентів оцінюються викладачем відповідної дисципліни шляхом суми балів, які отримані студентами за різні види контролю.

6.2. Критерії оцінок різних форм контролю за СРС розробляються викладачем дисципліни та ухвалюються кафедрою у відповідності до

системи діагностики знань студентів в ДонДУУ. Вони доводяться до відома і усвідомлення студентів на початку вивчення дисципліни.

6.3. Форми контролю самостійної роботи студентів обираються викладачем з таких варіантів:

- поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної доповіді на семінарських або практичних заняттях;
- поточний контроль на основі виконання практичних робіт;
- конспект, виконаний з модуля (теми), що вивчається самостійно;
- тестування, виконання письмової контрольної роботи;
- вирішення ситуаційних завдань;
- індивідуальний або колективний проект, передбачений навчальною програмою з дисципліни або окремих модулів, що потребують формування практичних навичок і умінь студентів;
- звіт про проходження практики та виконання завдань, передбачених практикою;
- звіт про науково-дослідну роботу (її етапи, частини), у тому числі й виконання курсової, дипломної, магістерської роботи;
- стаття, тези виступу та інші публікації в науковому, науково-популярному, навчальному виданні за підсумками самостійної навчальної й науково-дослідної роботи;
- участь у конференціях, круглих столах, загальноуніверситетських семінарах тощо.

6.4. Контроль за опрацюванням теоретичних питань, що виносяться на самостійний розгляд, здійснюється шляхом включення цих питань до завдань з модульних контрольних робіт, тестування, екзаменаційних білетів.

Проректор з науково-педагогічної роботи

В.І. Токарева

Начальник навчального відділу

О.А. Стасюк